

@salimifard

دانشگاه خلیج فارس

مدیریت تحصیلات تکمیلی

شهر بهر ماه ۱۳۹۹

شیوه نامه آموزش مجازی

شناسنامه سند			
نام سند	شیوهنامه آموزش مجازی		
گونه سند	شیوهنامه	شماره سند	Edu-Reg-110
ویرایش	۱	شمار برگها	۵

اقدام کنندگان			
نقش	نام و نام خانوادگی	جایگاه سازمانی	امضا
تهیه کننده	خداکرم سلیمی فرد	دانشیار تحقیق در عملیات	
	فاطمه احمدپور مبارکه	استادیار آموزش ریاضی	
	ابوالحسن رزمی نیا	دانشیار مهندسی برق	
	ابراهیم رجب پور	استادیار مدیریت بازرگانی	
	سید شاکر هاشمی	استادیار مهندسی عمران	
	امین کشاورز	دانشیار مهندسی عمران	
تایید کننده	خسرو محمدی	مدیر امور آموزشی دانشگاه	
	خداکرم سلیمی فرد	مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه	
تصویب کننده	علی پاکیزه	معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه	

مرج تایید سند			
مرجع تایید سند	دبیر	شماره نشست	تاریخ نشست
شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه	خداکرم سلیمی فرد	۱۰۴	۱۳۹۹/۰۶/۱۷

نگهداری سند			
مرجع ثبت و نگهداری	نام و نام خانوادگی مسئول	جایگاه نگهداری	تاریخ ابلاغ
مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه	غلامرضا مظفری	شیوه نامه ها	۱۳۹۹/۰۶/۱۷

شیوه نامه آموزش مجازی

بخش یکم: دیباچه، هدف‌ها و واژگان

فراگیری کووید-۱۹ نه تنها یک بحران درمانی، اقتصادی و اجتماعی است، بلکه سرآغاز دگرگونی و دگردیسی آموزش در جهان است. پیروی از سیاست فاصله گذاری اجتماعی و ناشدنی بودن حضور دانشجو در دانشگاه، از یک سو و از سوی دیگر بایستگی آموزش دانشگاهی برای پرورش دانشجویان، دانشگاه خلیج فارس را بر آن داشت تا با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و به پشوانه عضوهای هیات علمی خود، آموزش را بر بستر سامانه یادگیری الکترونیکی^۱ (LMS) دانشگاه، نه تنها از بروز ایست آموزشی پیشگیری کند، بلکه با استفاده از ویژگی‌های ارزشمند این فناوری، و با پیروی از یادگیری الکترونیکی، دانشجویان را با تجربه نوین آموزش آشنا و در بهره‌گیری از توانمندی‌های آن در کسب و کار آینده خود، توانا سازد.

یادگیری الکترونیکی (e-Learning) روشی نوین برای یاددهی و یادگیری است که با بهره‌گیری از بستر فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی (فاوا) آموزش را از نیاز به همزمانی و هم‌مکانی آموزش دهنده و آموزش گیرنده رها می‌سازد. انعطاف‌پذیری و تمرکز بر یادگیرنده، ویژگی برجسته این گونه آموزش است. به دیگر سخن، یادگیری یک فرایند کنش‌گرایانه است که در کانون آن دانشجو (یادگیرنده) جای دارد و دیگر یگان‌ها مانند آموزشگر، دستیار، محتوا، منابع، و ابزارهای آموزشی، نقش آسانگرانه را دارند. آشکار است که یادگیری الکترونیکی تنها به معنای تغییر رسانه آموزش از حضور در کلاس به حضور الکترونیکی نیست، بلکه یادگیری الکترونیکی، نیازمند دگرگونی در رویکرد به آموزش، محتوا و ارزشیابی یادگیری دانشجو است.

یادگیری الکترونیکی دارای سه ویژگی بنیادین محتوای محور، فعالیت‌محور، و دانشجو محور است. تولید محتوای شایسته الکترونیکی بخش مهمی از آموزش به ویژه تهیه محتوای دیداری و شنیداری است. آموزشگر تولید کننده این محتواست و کیفیت آموزش وی وابستگی زیادی به کیفیت محتوای تولید شده دارد. در یادگیری الکترونیکی، دانشجو بسیار فعال است و فعالیت‌های زیادی را می‌تواند بر بستر سامانه انجام دهد. به دیگر سخن، آموزش دو سویه است و کنش اثربخشی میان آموزشگر، دانشجو و محتوا رخ می‌دهد. به جای محوری بودن آموزشگر در یادگیری سنتی، در یادگیری الکترونیکی، دانشجو محور فرایند آموزش است و مدت زمان بیشتری از فرایند آموزش در اختیار و کنترل دانشجو است.

همگام با دگرگونی در فناوری‌های آموزشی و پیاده‌سازی یادگیری الکترونیکی، رویکردهای نوینی نیز به آموزش پیشنهاد شده است. در رویکرد سنتی آموزش، آموزشگر در کلاس محتوا را یاد می‌دهد و برای ژرف‌سازی و نیز مهارت افزایی دانشجو، از وی می‌خواهد که تمرین، پروژه و تکلیف را بیرون از کلاس درس (مانند خانه یا خوابگاه) انجام دهد. در رویکرد یادگیری وارن شده، محتوا بر بستر سامانه آموزشی، به شیوه نابرخط و بیرون از فضای کلاس در دسترس دانشجو است. ژرفابخشی به یادگیری در فضای کلاس (برخط) انجام می‌شود. بنابراین، در این رویکرد، محتوا باید به گونه‌ای تهیه شود که رهنمون به یادگیری دانشجو

^۱lms.pgu.ac.ir

^۲flipped learning

شود. آموزشگر با پرسش و پاسخ، گفتمان دو سویه یا چند سویه، و آزمونک در فضای برخط کلاس، در پی ژرفابخشی به یادگیری دانشجو است. این شیوه نامه بر اساس بهره‌گیری از رویکرد یادگیری وارون شده تهیه شده است.

ماده ۱: هدف

این شیوه نامه در بحران همه‌گیری بیماری کووید-۱۹ و با هدف یکدست سازی سازوکار اجرای آموزش‌های مجازی (الکترونیکی) و نیز ساختارمند نمودن چگونگی طراحی، تولید، ارائه و ارزشیابی درس در سامانه مدیریت یادگیری دانشگاه خلیج فارس تدوین می‌گردد.

ماده ۲: واژگان

- آموزش مجازی: یعنی محیطی مبتنی بر وب که در آن دانشجویان و استادان با هم در کنش می‌باشند. این محیط به نوعی یک کلاس الکترونیکی معمولی را بوسیله امکاناتی مانند کنفرانس ویدئویی و سیستم‌های چند رسانه‌ای شبیه سازی می‌کند و این امکان را برای دانشجویان فراهم می‌سازد تا به جای حضور فیزیکی در دانشگاه، درس را فراگرفته و در آزمون‌ها شرکت نمایند..
- سامانه: سامانه مدیریت یادگیری (LMS) دانشگاه خلیج فارس است.
- سامانه یاری: سیستم پاسخگویی کارشناسان دانشگاه بر بستر اینترنت و به نشانی help.pgu.ac.ir است.
- محتوا: فایل‌های الکترونیکی، مانند متن، فیلم، نمودار، و اسلاید، که در آموزش به کار برده می‌شود.
- ابزار: نرم‌افزار یا سخت‌افزاری که برای تهیه محتوا به کار برده می‌شود.
- گروه: گروه آموزشی ارائه دهنده درس در هر سه رده کارشناسی، کارشناسی ارشد، و دکتری است.
- آموزشگر: عضو هیات علمی یا همکار (حق‌التدریس) دعوت شده که درس را آموزش می‌دهد.
- برنامه درس (Lesson Plan): برنامه‌ای که بیانگر پخشایش سرفصل در ۱۶ هفته آموزش است و دربرگیرنده موضوع، تمرین، تکلیف، آزمون‌ها، منابع درسی، و به ویژه شیوه ارزشیابی و نیز نمره دهی فعالیت‌های آموزشی دانشجو در بازه صفر تا ۲۰ می‌باشد.
- آزمونک (quiz): یک آزمون کوتاه که در کلاس از دانشجو گرفته می‌شود و مدت زمان آن معمولاً کمتر از ۳۰ دقیقه است. هدف از آزمونک، سنجش یادگیری دانشجو تا آخرین نشست کلاس و راهبری دانشجو به سوی بازخوانی محتوای کلاس، پس از پایان کلاس و تا پیش از نشست بعدی کلاس است.

بخش دوم: مسئولیت‌ها و اختیارات

ماده ۳: وظیفه دانشکده

۱. ترویج فرهنگ استفاده از ابزار و روش‌های فناورانه در آموزش،
۲. فراهم آوردن امکانات و تجهیزات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری رایج و متناسب با امکانات دانشکده برای آموزشگران،

۳. الزام کارشناسان آموزشی دانشکده به پاسخگویی تلفنی دفتر خود و سامانه یاری^۳ به تماس‌های دانشجویان و آموزشگران،
۴. برنامه‌ریزی برای پشتیبانی و آموزش آموزشگران در زمینه تولید محتوا، و آموزش بر بستر مجازی.
۵. درج و به هنگام سازی و نیز مدیریت برنامه‌های همه درس‌ها در وبگاه دانشکده.
۶. از آنجا که همه دانشجویان به مدیریت دانشکده دسترسی ندارند، رییس و معاون دانشکده بازه‌های زمانی معینی در سامانه نشست‌های مجازی دانشکده برای پاسخگویی به درخواست‌های دانشجویان تعیین و در وبگاه دانشکده اعلام کنند.

ماده ۴: وظیفه مدیر گروه

۱. پایش رعایت سرفصل هر درس و گزارش به دانشکده و دانشگاه،
۲. پایش برگزاری کلاس‌های برخط بر اساس برنامه آموزشگر و این شیوه نامه،
۳. اعلام برنامه دست کم ۱۰ ساعت حضور در دفتر گروه در روزهای هفته حضور برای پاسخگویی به دانشجویان.

ماده ۵: وظیفه آموزش‌گر

۱. تهیه برنامه درس برای هر درس و جانمایی آن در سامانه و ارائه رسمی به مدیر گروه،
۲. مشارکت فعال و مسئولیت‌پذیری در همه مرحله‌های فرآیند آموزش مجازی (تهیه محتوا، بکارگیری روش اثربخش آموزش، پاسخگویی به پرسش‌های دانشجویان، و ارزشیابی پیشرفت آموزشی آنان)،
۳. پایبندی به برنامه زمان بندی کلاس‌ها که از سوی گروه تعیین و در سامانه تعریف شده است،
۴. اعلام شیوه آموزش (آمیخته برخط و نابرخط) خود در نخستین نشست و در سامانه،
۵. اعلام یک برنامه دست کم ۱۰ ساعته و دست کم دو روز در هفته برای پاسخگویی حضور دانشجویان در دانشکده.

ماده ۶: وظیفه دانشجویان

۱. دانشجو باید در همه نشست‌های برخط درس و نیز آزمون‌ها بر روی سامانه شرکت نماید.
۲. چنانچه دانشجو در بیش از ۵۰ درصد نشست‌های برخط درس نهست (غیبت) داشته باشد، نمره آن درس صفر خواهد شد. در این حالت، دانشجو حق حذف درس را ندارد.
۳. دانشجو حق واگذاری دسترسی (نام کاربری و گذرواژه) خود و نیز محتوای سامانه را به دیگری ندارد. پیامدهای حقوقی این کار به پیگرد دانشجو رهنمون می‌گردد.
۴. دانشجو باید پاسخ همه آزمون‌ها و تکلیف‌های درس را تا هنگامه گفته شده انجام دهد و در سامانه بارگذاری نماید.

بخش سوم: شیوه آموزش مجازی

ماده ۷: بازه زمانی برگزاری کلاس

۱. گروه آموزشی، بر اساس ساعت موظف هیات علمی، برنامه درسی رشته گرایش‌ها، و نیز توان عملیاتی سامانه، برنامه درسی هر رشته گرایش را به گونه‌ای بچیند که همه دانشجویان هر درس بتوانند از آموزش مجازی بهره بگیرند.

۲. برنامه درسی هر گروه، در بازه زمانی ۸ بامداد تا ساعت ۲۰ روزهای شنبه تا چهارشنبه جانمایی می‌گردد. به درخواست گروه و تایید دانشکده، روزهای پنجشنبه نیز می‌تواند در همان بازه‌های زمانی گفته شده، نشست برخط برگزار گردد.
۳. از آنجا که آغاز سال آموزشی برای دانشجویان نوورود در آبان ماه خواهد بود، و نیمسال آموزشی برای همه دانشجویان بر اساس گاهنامه مصوب همزمان به پایان خواهد رسید، گروه آموزشی برای جبران هفته های جامانده آغاز نیمسال آموزشی دانشجویان ورودی ۱۳۹۹، برنامه هفتگی هر درس ۳ و ۴ واحدی این دانشجویان را به جای ۲ نشست در هفته، در سه نشست در هفته و برای هر درس ۱ و ۲ واحدی در دو نشست در هفته برنامه‌ریزی کند.

ماده ۸: آموزش

۱. آموزشگر محتوا را به گونه‌ای تولید می‌کند که سرفصل درس پوشش داده شود.
۲. پخشایش هفتگی محتوا به گونه‌ای باشد که یکنواخت و در ۱۶ هفته پخش گردد تا از انباشتگی محتوا در هفته‌های پایانی نیمسال پیشگیری گردد.
۳. دست کم ۵۰ درصد از نشست‌های درس به شیوه برخط (آنلاین) باشد.
۴. آموزش نابرخط (آفلاین) دربرگیرنده فایل‌های دیداری (ویدئو، پویانمایی، ..) پاورپوینت، و فایل‌های شنیداری باشد به گونه‌ای که دانشجو بتواند با استفاده از نرم‌افزارهای رایج از آن‌ها استفاده کند.
۵. چنانچه از محتوای نابرخط استفاده شود، به ازای هر واحد در هفته دست کم ۳۰ دقیقه محتوا تولید گردد.
۶. برای آسان شدن باربرداری (دانلود) هر محتوا می‌تواند در چند فایل الکترونیکی در سامانه جانمایی گردد که بر روی هم یک محتوا شناخته می‌شوند.

ماده ۹: محتوا

۱. محتوا برای هر درس بر اساس سرفصل آن درس و از سوی آموزشگر تعیین و تولید می‌گردد.
۲. محتوا دربرگیرنده گفتمان برخط، ویدئو، فایل پاورپوینت (یا نرم‌افزار مانند آن)، و فایل متنی است.
۳. محتوای نابرخط دست کم باید در برگیرنده نمایش متن همراه با صدای آموزشگر باشد. هر چند که ویدئو و پاورپوینت همراه با صدای آموزشگر ترجیح داده می‌شود.
۴. افزون بر محتوای گفته شده در بند ۳ این ماده، آموزشگر فایل‌ها یا پیوندهایی (لینک) برای یادگیری بیشتر و بهتر دانشجو در سامانه جانمایی کند.
۵. تا هنگام عادی شدن شرایط، محتوای هر درس آزمایشگاه و کارگاه نیز به شیوه مجازی باشد. بر اساس شمار دانشجو، ضریب واحد فعالیت هیات علمی از رابطه $0/5 * \left(\frac{x}{15}\right) + 1$ محاسبه می‌گردد که x شمار دانشجوی افزون بر ۱۵ تن و حداکثر شمار دانشجوی کلاس تا ۳۰ تن است.

ماده ۱۰: کنش آموزشگر و دانشجویان

۱. افزون بر پاسخگویی به دانشجویان در نشست برخط، بکارگیری پیام در سامانه، گفت و گو در تالار، و نیز نشست‌های برخط هفتگی، راهکارهایی اثربخش برای کنش‌های آموزشی هستند.
۲. سامانه دانشگاه بستر رسمی آموزش مجازی است. آموزشگر موظف به پاسخ تماس و پیام دانشجو بر بستر تلفن یا شبکه‌های اجتماعی نیست.

ماده ۱۱: آزمون‌ها و ارزشیابی دانشجویان

۱. با هدف دادگرانه بودن ارزشیابی و نیز هم‌پیوند بودن آن با همه فعالیت‌های آموزشی دانشجویان، بخشی از نمره درس (۱۰ تا ۲۰ درصد) برگرفته از تمرین یا آزمونک (کوئیز)، یا هر دو و یا فعالیت کلاسی باشد.
۲. برای هر درس، دست کم سه آزمون (میان نیمسال و پایان نیمسال) انجام شود.
۳. برای اجرای بهتر آزمون، آموزشگر برای هر درس یک بانک از پرسش آماده کند. با تنظیم درست در سامانه، آزمون به شیوه برگزینی تصادفی پرسش از بانک پرسش‌ها باشد.
۴. برای پیش بهتر و نیز با هدف پیشگیری از فریب (تقلب) در آزمون‌های برخط پیشنهاد می‌شود که طراحی آزمون به شیوه پرسش‌های چند گزینه‌ای و با درهم‌سازی گزینه‌ها برای هر دانشجو باشد.
۵. برای کاستن از احتمال فریب، آموزشگر می‌تواند نمایش آزمون را در قالب تمام صفحه تنظیم کند و امکان برگشت به پرسش‌های پاسخ داده شده نباشد.
۶. نمره نهایی دانشجو بر اساس همه فعالیت‌ها (تمرین، فعالیت‌های کلاسی، آزمونک، آزمون‌های میان نیمسال، و پایان نیمسال) محاسبه می‌گردد. چنانچه دانشجو در آزمون پایان نیمسال نهست داشت، نمره آن آزمون صفر می‌گردد و نمره درس بر اساس جمع نمره همه فعالیت‌ها محاسبه شود.
۷. چنانچه دانشجو در آزمون پایان نیمسال تهست داشته باشد، چنانچه مستندات گویا و پذیرفتنی داشته باشد، می‌تواند تا پیش از پایان بازه زمانی نهایی سازی نمره‌ها، درخواست حذف (پزشکی) آن درس را بدهد.

ماده ۱۲: مالکیت معنوی

حق استفاده از محتوای تولید شده منحصر به دانشگاه خلیج فارس و پدید آورندگان است. هر گونه استفاده از محتوای تولید شده (به جز برای درسی که محتوا برای آن تولید شده است)، بدون اجازه مکتوب از معاونت آموزشی دانشگاه و رضایت کتبی پدیدآورنده، زیرپا گذاشتن حق مالکیت معنوی می‌باشد و قابل پیگرد حقوقی است.

ماده ۱۳: تصویب

این شیوه نامه در نشست ۱۳۹۹/۰۶/۱۷ شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه به تصویب رسید و پس از ابلاغ معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه، پیروی از آن در هر سه رده کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری از سال آموزشی ۱۳۹۹ - ۱۴۰۰، بایسته می‌باشد. □